

သဘာဝဆေးဝါး သစ်ခွပန်းပင်များ

OUR NATURE : MEDICINAL ORCHIDS

မင်းဝင်းထွန်း(B.Ag)

ရည်ရွယ်ချက်

သစ်ခွဝါသနာရှင်များအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်
တောတောင်ဒေသများတွေမှာ သစ်ခွစိတ်ပေါင်းများစွာ သဘာဝအတိုင်း
ပေါက်ရောက်နေတာကို ရှာဖွေစုဆောင်းပြီးမိမိတို့ နေအိမ်တိုင်းရှိ သစ်ပင်ကြီးများ၊
ပျိုးခြံများတွေမှာ စိုက်ပျိုးထားတဲ့ အလေ့အထ ရှိနေကြမှာ သေချာပါတယ်။

သစ်ခွအရိုင်းမျိုးစိတ် အတော်များများဟာ ယေဘုယျအားဖြင့်
ပန်းပွင့်တာရှည်မခံလို့သူ့ရဲ့ ပန်းပွင့်အလှအပအပေါ်မှာ အာရုံခံစားရတာ
အားမရနိုင်အောင်ပါပဲ။ ရေလောင်းရပြုစုရတာ ကို တန်ဖိုးနဲ့တွက်လိုက်ရင်
မတန်သလိုပါပဲနော်။

တစ်ချို့ သစ်ခွပန်းတွေရဲ့အလှအပကို (၂)ပတ်သာခံစားရပြီး၊ တစ်ချို့
တစ်ပတ်၊ တစ်ချို့ ဥပမာ ဝါဆိုပန်း(*Dendrobium moschatum*)ဆိုရင်(၃)ရက် ၊
အမေရိကန်သစ်ခွအသင်၊ (AOS) မှာပင် ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာအလွန်ကောင်းတဲ့ သစ်ခွလို့
ဖော်ထုတ်ရေးသားခြင်းခံရပြီး နာမည်ကြီးနေတဲ့ ငွေချိုးဖြူသစ်ခွ(*Dendrobium*
crumenatum)ဆိုရင် တစ်မနက်သာ သူ့ရဲ့အလှအပနဲ့ သင်းပျံ့လွန်းသော မွှေးရနံ့ကို
ခံစားခွင့်ကြုံရပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ တောတောင်ကရလာတဲ့
သဘာဝသစ်ခွအရိုင်းတွေကို အလှအပ ခံစားချက်တစ်မျိုးထဲအတွက်
စိုက်ပျိုးရုံနဲ့တော့ သိပ်ပြီးဟန်မကျသေးပါဘူးနော်။

ယနေ့မှာတော့ သစ်ခွအကြောင်း သိနေသူများ ပြောလာတာက
တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာရှိကြတဲ့ သဘာဝသစ်ခွမျိုးစိတ်ပေါင်း (၃) သောင်းကျော်ဟာ

သဘာဝဆေးဝါးသစ်ခွပင်များအဖြစ် အသုံးဝင်နေတယ်ဆိုတာပါပဲ။ ဆေးဝါးအဖြစ် အသုံးမဝင်တဲ့သစ်ခွ မရှိသလောက်ပါပဲလို့ ဆိုနေကြပါတယ်။

သစ်ခွကို အစားအသောက်များတွေမှာ အာဟာရအတွက် အမွှေးနံ့အတွက်၊ ဆေးဖက်ဝင်အတွက် အသုံးပြုနိုင်သလို ရောဂါကုသရာမှာလည်း သဘာဝဆေးဝါးပင်သစ်ခွအဖြစ် အသုံးဝင်နေပုံများကို အင်တာနက်စာမျက်နှာမှာ ပလူပျံ့နေအောင် ဖော်ပြထားပါတယ်။ နီပေါ၊ အိန္ဒိယမှ ရှေးကျသော အာယုဗေဒဆေးဝါးများမှာ ဖော်ပြထားတာရှိသလို တရုတ်တိုင်းရင်းဆေးဝါးကဏ္ဍမှာလည်း အလွန်ကို ရေပန်းစားလျက်ရှိပြီး နိုင်ငံတကာသို့ပင် ထိုးဖောက်ကာကျော်ကြားလျက်ရှိနေပါပြီ။

စာရေးသူရဲ့ အဓိကရည်ရွယ်ချက်ကတော့ မြန်မာနိုင်ငံ ဒေသအသီးသီးမှ မိမိတို့နေအိမ်တိုင်းမှာ အပင်ပန်းခံပြီး စိုက်ပျိုးထားကြတဲ့ သစ်ခွအရိုင်းမျိုးစိတ်တို့ရဲ့ဆေးဝါးပင်အဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ပုံကို ရေးသားဖော်ပြပေးခြင်းဖြင့် မိမိတို့အနေနှင့် သဘာဝသစ်ခွတို့၏ ပန်းအလှကို ခံစားရရှိစေနိုင်တဲ့အပြင် သဘာဝသစ်ခွမျိုးစိတ်တို့ရဲ့ ဆေးဝါးဖက်ဝင် အကျိုးကျေးဇူးများကိုပါ ရရှိခံစားရစေလိုတဲ့ စိတ်ရင်းစေတနာ ဖြစ်ပါတယ်။

၎င်းမှတစ်ဆင့် တက်လှမ်း၍ မိမိတို့နိုင်ငံ၏ သဘာဝဆေးဖက်ဝင် သစ်ခွများကိုစီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုးကာ နိုင်ငံတကာဈေးကွက်ရရှိရေး ကြိုးစားထုတ်လုပ်သူများ ပေါ်ထွန်းလာစေမည့် စေတနာ ဆန္ဒဖြင့် ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝသစ်ခွပန်းကဲ့သို့ မွှေးကြိုင်လန်းဆန်းကြိပါစေ

မင်းဝင်းထိန်(B.Ag)

မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း(ငြိမ်း)

ဆေးဖက်ဝင် သစ်ခွသမိုင်းကြောင်း

တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာ ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းနေတဲ့ သစ်ခွပန်းအမည် Orchis ဆိုတာက Orchis ဆိုတဲ့ သစ်ခွမျိုးစိတ်အမည်ကနေပြီး စတင်လာခဲ့တာပါ။

အနောက်ကမ္ဘာမှာ သစ်ခွစာအုပ်ကို စတင်ရေးသားခြင်း အစပြုလာတဲ့အချိန်မှာ Orchis mascula ဆိုတဲ့ သစ်ခွမျိုးစိတ်ဟာ လူတွေရဲ့ဝှေးစေ့ (testicle) လိုဖြစ်နေတဲ့ သူ့ရဲ့အမြစ်ဥ (Tubers) (၂) ခုကြောင့်မို့လို့(372-286 BC) ကတည်းက ဂရိလူမျိုးတွေဟာ Orchis လို့ ခေါ်ခဲ့ကြသလိုပဲ သူတို့က ဘယ်လိုယုံကြည်မှုရှိသလဲဆိုတော့ ဒီလိုမျိုး လူတွေရဲ့ ဝှေးစေ့ကဲ့သို့ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းနဲ့တူညီနေမှု တစ်ခုခုတော့ဆက်စပ်နေလိမ့်မယ်၊ သစ်ခွပင်ရဲ့ ကျူဗာအမြစ်ဥက လူတွေရဲ့ဝှေးစေ့ (လိင်အင်္ဂါ) နဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ ရောဂါကုသရာမှာအပြင် ၎င်းသစ်ခွက လူတွေရဲ့

Orchis mascula သစ်ခွမျိုးစိတ်

စိတ်ဆန္ဒပြင်းပြမှုကို ပိုမိုလုံ့ဆော်စေပြီး မျိုးပွားအောင်မြင်မှု ပိုမိုတိုးပွားလာစေနိုင်တယ်ဆိုပြီးတော့အသုံးပြုလာခဲ့တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ထပ် ယုံကြည်မှုတစ်ခုကလည်း ပြည့်ဖောင်းနေတဲ့ Orchis အဖြစ်ဖျက်ကျတာကို အမျိုးသားကိုပေးရင် သားစဉ်မြေးဆက် ယောက်ကျ်ားချည်း မွေးလာစေပြီးတော့ ခြောက်တုံ့နေတဲ့ အဖြစ်ကို အမျိုးသမီးကိုပေးရင် မိန်းကလေးတွေ မွေးဖွားလာစေတယ်လို့ ယုံကြည်ခဲ့ကြပါတယ်။ ၁၅၆၈ မှာ william Turner ဆိုသူ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးက ဒီဆေးဖက်ဝင်တဲ့ သစ်ခွအကြောင်းကို စတင်ရေးသားခဲ့ပါတယ်။

အမေရိက (America)

Vanilla က အစပြုခဲ့တဲ့ သစ်ခွပင်တွေရဲ့ ဆေးဖက်ဝင် အသုံးပြုမှုအပေါ်

ထိုစဉ်က အနောက်ကမ္ဘာက အရှေ့ကမ္ဘာထက် ပိုမိုကျော်ကြားမှု ရှိခဲ့ပါတယ်။
ဗနီလာရဲ့ အသီးတောင့်များကနေပြီး သူ့မှာ ပါဝင်တဲ့ Alkaloids မှ ရရှိသော
ဇီဝဓာတုပစ္စည်း vanillin ရဲ့ အမွှေးနံ့ကြောင့် အမွှေးဆီတွေကိုထုတ်လုပ်ခဲ့ကြကာ
ရေခဲမုန့်၊ ဖျော်ရည်၊ ကိတ်မုန့်၊ ကွတ်ကီးမုန့်၊ အစားအစာများတွေမှာ အမွှေးနံ့အတွက်
ထည့်သုံးခဲ့ကြတယ်။ Cuba နိုင်ငံမှာလည်း စီးကရက်တွေမှာ

စီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်သော *Vanilla planifolia*

ဗနီလာကို အမွှေးနံ့ အတွက် သုံးခဲ့ကြတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော်က ဗနီလာကိုအရိုင်းပင်များမှ စုဆောင်းခဲ့ကြပေမဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ ဥယျာဉ်ခြံ စိုက်ပျိုးပင်အနေနဲ့ စိုက်ပျိုးလာကြကာ ပိုမို အသုံးပြုလာခဲ့ကြပါတယ်။ ကမ္ဘာမှာ ဗနီလာ သစ်ခွံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုက အလွန်ပင် ကျော်ကြားခဲ့ပါတယ်။

ဗနီလာဟာ အမွှေးနံ့ပေးရန် သက်သက်သာ မဟုတ်ပါဘူး။ သူ့ကိုထည့်သွင်းအသုံးပြုတဲ့အတွက် အစာချေမှုကောင်းအောင်လည်း ကူညီတယ်၊ အော့အန်မှု၊ အော်ဂဲနစ်ဆန် ဖြစ်နေမှုကိုလည်း ပြေပျောက်စေပါတယ်။ အဆိပ်အတောက်အပေါ်မှာ တုံ့ပြန်မှုရှိတဲ့အတွက်လည်း အစားအစာထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်တဲ့ ဓာတုအဆိပ်အတောက်အပေါ်မှာ တုံ့ပြန်မှုရှိတဲ့အတွက်လည်း အစားအစာထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်တဲ့ ဓာတုအဆိပ်သင့်မှုကိုလည်း ပြေပျောက်စေနိုင်တယ်။ ဗနီလာကို ဆေးဝါးအနေနဲ့ အသုံးမပြုပေမဲ့လည်း Vanillin ဓာတုပစ္စည်းက ဘက်တီးရီးယားတွေကို တွန်းလှန်နိုင်တဲ့ ဂုဏ်သတ္တိရှိတဲ့အတွက် E.coli အစရှိတဲ့ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျောဖြစ်စေသော ဇီဝသက်ရှိအဆိပ်တွေကို တွန်းလှန်ပေးသည့်အပြင် အစားအသောက်ကိုလည်း မှိုမတက်စေဘဲ ကြာရှည်အထားခံစေနိုင်ပါတယ်။

ဆေးဝါးကုထုံးတွေမှာလည်း ဗနီလာ ပါဝင်ခြင်းဖြင့် အယ်ဇိုင်းမားကဲ့သို့သော ရောဂါ၊ အနံ့ခံအာရုံ ဆုံးရှုံးနေတဲ့ လူနာတွေကို ရောဂါကုသမှုကုထုံးမှာ ပိုမိုပြီးအကျိုးရှိစေပါတယ်။

ဗနီလာဆိုတဲ့ စကားလုံးက စပိန်စကား vainilla ကလာပြီး လက်တင်ဘာသာအရ vagina သို့မဟုတ် သီးတောင့် (Pod) ဆိုတဲ့ စကားအဓိပ္ပာယ် ဖြစ်ပါတယ်။ အရေးကြီးတဲ့ ဗနီလာမျိုးစိတ်ကတော့ Vanilla planifolia ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် ယနေ့မှာတော့ vanillin ဆိုတဲ့ ဓာတုပစ္စည်းနဲ့ ဖန်တီးတုပပြီး

အမွှေးနံ့ထုတ်လုပ်လာနေပြီဖြစ်တဲ့အတွက် သဘာဝစစ်စစ်ကို မြတ်နိုးသူများအဖို့ ဓါတုပစ္စည်း vanillin အမွှေးနံ့က သိပ်ပြီးမကြိုက်ချင်စရာပါပဲ။ ဒါကြောင့် မိမိတို့စားသုံးနေတဲ့ ရေခဲမုန့်မှာ ဆေးဖက်ဝင် ဗနီလာသစ်ခွအစစ်အမှန်လား၊ တုပဖန်တီးထားတဲ့ ဓါတုပစ္စည်းလားဆိုတာ ခွဲခြားဖို့လိုပါတယ်နော်။

အာဖရိက (Africa)

မာလာဝီမှာ ဆေးဖက်ဝင်သစ်ခွမျိုးစိတ် (၁၂)မျိုး အသုံးပြုတယ်လို့ ဖော်ပြထားတယ်။ သဇင်အုပ်စုကို အဓိကတွေ့ရတာ များပြီး အနာရောဂါ တွန်းလှန်ရန်အတွက် အသုံးပြုတယ်။ တစ်ချို့ကို အစာအိမ်ပြသနာအတွက်၊ တစ်ချို့ကိုမျိုးပွားမှုပြသနာအတွက် အသုံးပြုတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အာဖရိကဒေသမှာ သစ်ခွကျူဗာဥများကို အစားအသောက်အဖြစ် နှစ်ကြာရှည်စွာ စားသုံးကြတယ်။

ဥရောပ၊ အမေရိက၊ အာဖရိကမျိုးစိတ် သစ်ခွများအနေနဲ့ မိမိတို့အတွက် အသုံးချနိုင်ခြင်းမရှိပါသဖြင့် ဗဟုသုတအနေဖြင့်သာ နိဒါန်းပျိုးထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဩစတေးလျ (Australa) အရှေ့တောင်အာရှ (South East Asia)

ဩစတေးလျသစ်ခွမျိုးစိတ် အတော်များများကို အစားအသောက်အဖြစ် အသုံးပြုကြတာ များပါတယ်။ အကြော်ကြားဆုံး သစ်ခွမျိုးစိတ်တစ်ခုကတော့ ပဲစေ့အရွယ်မျှသာရှိတဲ့ *Diuris maculate* အမြစ်ဥ ကျူဘာများဟာ အလွန်ကို ချိုလွန်းတဲ့အတွက် ဈေးကြီးမားစွာ ပေးပြီးမှ စားရတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ *Dendrobium Kingainum* သစ်ခွရိုးတံတွေကိုလည်း

Dendrobium kingianum မျိုးစိတ်

Dendrobium bigibum မျိုးစိတ်

သြစတေးလျရဲ့ ရှေးရိုးကျသော လူမျိုးတွေဟာ ဘယ်အချိန်ကတည်းက စားသုံးလာခဲ့သလဲ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ အားအင်တိုးပွားစေတယ်ဆိုပြီး အရွယ်ရောက်ပြီဖြစ်တဲ့ Dendrobium သစ်ခွရိုးတံ အနုပိုင်းများကို မွေ့ကြော်အဖြစ် စားသောက်ခဲ့ကြတယ်။ မလေး၊ အင်ဒို ဒေသတွေမှာဆိုရင်လည်း အနံ့နဲ့အရသာကို ကောင်းစေဖို့ Densalaccense သစ်ခွအရွက်ခြောက်ကို ဆန်နဲ့အတူ ရောချက်စားကြပါတယ်။ စင်္ကာပူက သစ်ခွပန်းပွင့်တွေကို အသား၊ ငါး၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်နဲ့ ရောပြီး မွေ့ကြော်စားသောက်တဲ့ အလေ့အထ ရှိကြပါတယ်။

သြစတေးလျမူရင်း Den. Kingiaum ၊ Den. Bigibum မျိုးစိတ်များ မျိုးစပ်ရရှိသော စပ်မျိုးသစ်ခွများကို ထိုင်းနိုင်ငံမှာ အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးကြပါတယ်။ ၎င်းစပ်မျိုးသစ်ခွများကို ထိုင်း၊ စင်္ကာပူ၊ ဂျပန်၊ အာရှနိုင်ငံ အများအပြားမှာရှိတဲ့ ဟိုတယ်များရဲ့ ဥရောပအစားအသောက် ဟင်းလျာတွေမှာ ဂျုံ၊ ကြက်ဥထဲမှာ သစ်ခွပန်းပွင့်ကို နှစ်ပြီးတော့ အကြွပ်ကြော်စားတာ၊ မွေ့ကြော်စားတာအပြင် ရိုးတံကို အမျှင်ဓာတ်နဲ့ ဗီတာမင်စီလိုချင်တဲ့ ချည်ရည်ဟင်းအနေနဲ့ ချက်စားကြ ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ အစားအသောက်ပန်းကန်များတွေမှာလည်း သစ်ခွပန်းပွင့်များတွေနဲ့ အလှအပအဖြစ် စီခြယ်ထားလေ့ရှိကြပါတယ်။

မှတ်ချက် - ထိုင်းနိုင်ငံမှ မိမိတို့နိုင်ငံသို့တင်သွင်းသော Dendrobium သစ်ခွပင်များသည် Kingianum, Bigbium မျိုးစိတ်များ မျိုးစပ်ရရှိလာသော စပ်မျိုးသစ်ခွများဖြစ်လို့ စားသုံးနိုင်သောသစ်ခွများ ဖြစ်ပါသည်။

နီပေါနှင့်အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း (Nepal and Southern India)

နီပေါမှ သစ်ခွမျိုးစိတ်ပေါင်း (၃၈၈)ရှိသည့်အထဲက ဆေးဖက်ဝင်သစ်ခွ (၈၂)မျိုးဖော်ပြထားသော မိမိတို့နိုင်ငံတွင် ပေါက်ရောက်သော စာကလေး၊ ဝါးသစ်ခွ၊

သဇင်၊ သဇင်ကြီး၊ ဖယောင်းတိုင်ပန်း၊ ရိုးတံရှည် Lady's slipper သစ်ခွအများအပြား ပါဝင်ပါသည်။ ရိုးတံရှည်သစ်ခွထဲမှ *Dendrobium longicornu* ရဲ့ ပန်းပွင့်များကို နီပေါမှာ အသုပ်လုပ်စားလေ့ ရှိပါတယ်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ မျိုးစိတ် (၂၅၀၀)ရှိသည့်အနက် ဆေးဖက်ဝင်အဖြစ် *Habernaria* မြေစိုက် သစ်ခွအုပ်စုများ၊ သဇင်၊ သစ်တက်လင်းနေ၊ စာကလေးနှင့်ဗင်ဒါသစ်ခွမျိုးစိတ်များကို အသုံးပြုကြကာ ရောဂါမျိုးစုံ အထူးသဖြင့် နားရောဂါ၊ အစာအိမ်၊ ခရုသင်း အဖြူကွက်ရောဂါ၊ ချောင်း ချောက်ဆိုးတာ၊ ခြေချောင်းလက်ချောင်း ပြည်တည်နာများ၊ မျက်စိဝေဒနာ၊ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျော့ရောဂါ၊ အဖျားရောဂါ၊ ဝဲနာ ယားနာအမျိုးမျိုးနှင့် အသားအရေ အလှအပအတွက် အသုံးပြုကြပါတယ်။

အခြားဒေသ (Other Region)

G. scriptum (မြစ်ပြန်ဝမုန်း)

G. speciosum (ကျားဗဟုံး မြန်မာသစ်ခွမျိုး)

Moluccans ကျွန်းဒေသက အမျိုးသားများတွေဟာ အမျိုးသမီးတွေ အပေါ်မှာ သူတို့ရဲ့ဘဝ၊ သူတို့လိုချင်တာ ရဖို့အတွက် သူတို့ချစ်တဲ့ အမျိုးသမီးတွေကို ထောင်ဖမ်းတက်တဲ့ အလေ့အထ ရှိကြတယ်။

Grammatophyllum scriptum ရဲ့ အသီးအတောင့်ကို သူတို့ချစ်တဲ့ အမျိုးသမီး စားသောက်တဲ့အစားအစာထဲမှာ ထည့်ကျွေးခြင်းဖြင့် အချစ်နှင့်ပတ်သက်သော ဝီယဆေးကဲ့သို့ သူတို့ကို ပြန်ချစ်လာအောင် ထောင်ဖမ်းလေ့ရှိကြပါတယ်။

G scriptum က မြန်မာနိုင်ငံ တနင်္သာရီ တွေ့ရလေ့ရှိတဲ့ G. speciosum ကို မြစ်ပြန်ဂမုန်းလို့ လူသိများပြီး ထိုင်းနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် အလှပန်းအဖြစ် တင်သွင်း စိုက်ပျိုးကြပါတယ်။

တရုတ် နှင့် ဂျပန် (China and Japan)

တရုတ်နိုင်ငံမှာ ပညာရှိ ကွန်ဖြူးရှပ် ကျော်ကြားစဉ် (551-479 BC) ကတည်းက Lan Hua လို့ခေါ်တဲ့ မွေးကြိုင်သော ပန်းရနံ့နဲ့ပြည့်စုံသော ပန်းသက်ရှည်သစ်ခွ (Cymbidium ensifolium) ကို နေအိမ်ရဲ့ ဧည့်ခန်းမတွေမှာ စိုက်ပျိုးထားရှိခြင်းဖြင့် သစ်ခွရဲ့ မွေးရနံ့နဲ့အတူ စိတ်ချမ်းသာစွာ အနားယူခြင်း၊ မြင့်မြတ်သော လှပကျော့ရှင်းသော အမျိုးသမီးများ၏ အလှအပကဲ့သို့ ပန်းအလှကို ခံစားရရှိခြင်းအပြင် ပညာဗဟုသုတနှင့်ပြည့်စုံသော လူကောင်းသူကောင်းတစ်ဦး၊ အဖော်ကောင်းအဖြစ် ရှိနေသလို ခံစားကြရပါတယ်။

ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ ဒဏ္ဍာရီမှာလည်းပဲ မြို့နေတဲ့ ဂျပန်ဧကရာဇ်ဘုရင်ရဲ့ ကြင်ယာတော်ဟာ ဒီပန်းသက်ရှည် သစ်ခွပန်း (Cymvidium ensifolium) ရဲ့ အမွှေးရနံ့ကို မူးမေ့သွားလောက်အောင် ရှူရှိုက်လိုက်ခြင်းဖြင့် ကလေး(၁၃)

ယောက်အထိ မွေးဖွားထွန်းကားလာခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမျိုးစိတ်ဖြစ်သော
Cymbidium ensifolium

ဒါကြောင့်မို့လို့ တရုတ်လူမျိုး၊ ဂျပန်လူမျိုးများတွေဟာ ဒီပန်းသက်ရှည်သစ်ခွကို မြတ်နိုးစွာနဲ့ အချစ်နှင့်အလှအပ အထိမ်းအမှတ်၊ ကျန်းမာရေးနှင့် စိတ်ချမ်းသာရေးအတွက် သားစဉ်မြေးဆက် စိုက်ပျိုးလာခဲ့ကြကာ သူတို့ရဲ့ နေအိမ်နဲ့ ကုမ္ပဏီရုံးခန်းများတွေမှာ အလှပန်းအိုးများနဲ့ အမြဲတမ်း တွေ့မြင်ရပါလိမ့်မယ်။

တရုတ်နိုင်ငံအနေနဲ့ သစ်ခွပန်းပင်များကိုဆေးဝါးပင်အနေနဲ့ အသုံးပြုလာခဲ့ကြတာ နှစ်ပေါင်း (၄၀၀၀) ကျော်ရှိပြီလို့ ဆိုပါတယ်။ တရုတ်ရှေးဆရာကြီး တွေက သူတို့ရဲ့ နှုတ်စကားကတစ်ဆင့် သစ်ခွဆေးဝါး ဗဟုသုတများကို ချန်ထားခဲ့ကြတယ်။ *Bletilla striata* နှင့် *Dendrobium* မျိုးစိတ်များကို 2800 BC ကတည်းကဆေးဖက်ဝင်အဖြစ် သုံးစွဲခဲ့ကြပါတယ်။

(စာမျက်နှာ-၂၄ ကြည့်ပါ။)

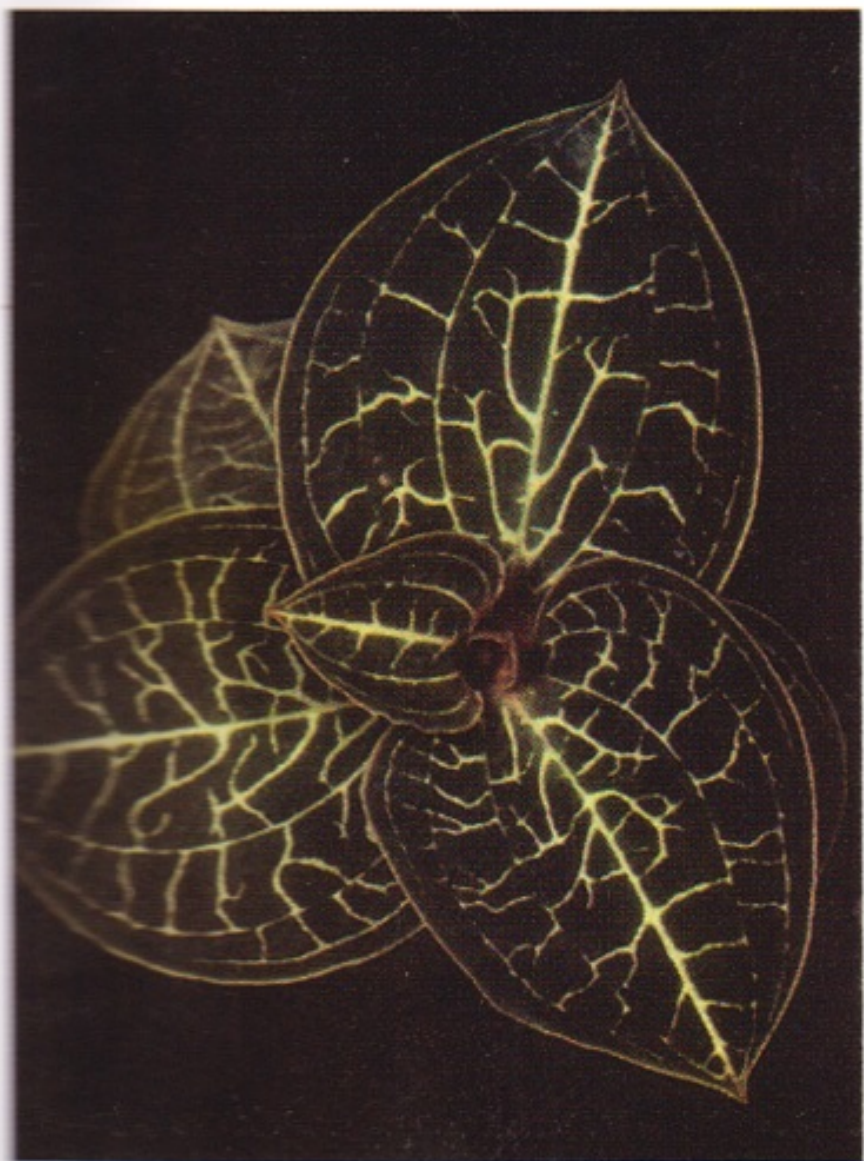
၁၂၃၃ ခုနှစ်မှာ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ ပထမဦးဆုံး သစ်ခွစာအုပ်ကို Chao Shin-keng ဆိုသူရေးထားတဲ့ Chan Lan P'u စာအုပ်မှာ သစ်ခွမျိုးစိတ် (၂၀)မျိုးရဲ့ စိုက်ပျိုးနည်း အကြောင်းများမှ စတင်ကာ ရေးသားခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ လို့ တရုတ်ကသစ်ခွကို ဆေးဖက်ဝင်အဖြစ် ပထမဦးဆုံး အသုံးပြုခဲ့တယ်ဆိုတာ သံသယရှိစရာ မလိုတော့ပါဘူး။

လှပန်မျိုးစိတ် Neotinetia သစ်ခွ

လှပန်နိုင်ငံကတော့ သစ်ခွကို သူတို့စကားနဲ့ “Ran” လို့ ခေါ်ပြီး တော့ ၁၇၂၈ မှာ Joan Matsu oka ဆိုသူက Cymbidium, Aerides, Dendrobium နဲ့ Bletilla သစ်ခွမျိုးစိတ်များ အကြောင်းကို စတင်ရေးသားခဲ့တယ်။

ယခုနောက်ပိုင်းမှာ တရုတ်နိုင်ငံက သစ်ခွမျိုးစိတ်များရဲ့ ဆေးဖက်ဝင်အာနိသင်များ နဲ့ပတ်သက်ပြီး သုတေသနလုပ်ငန်းများကို သိပ္ပံနည်းကျကျ ပြုလုပ်လာခဲ့ကြတယ်။ ဒါကြောင့် ယခုအခါမှာ အရှေ့ကမ္ဘာက စူးစမ်းရှာဖွေမှုပေါင်းများစွာကို တွေ့ရှိခဲ့ပြီး အနောက်ကမ္ဘာလိုဘဲ တိုးတက်ခေတ်မီသော နည်းပညာ အချက်အလက်များစွာနဲ့ ပြည့်စုံနေပါပြီ။

ဆေးဖက်ဝင် Jewel orchid ဖြစ်သည့်
Anoectochilus formosanus

ယနေ့မှာတော့ တရုတ်တိုင်းရင်းဆေးဝါးကဏ္ဍတွေမှာ သစ်ခွကို
ဆေးဖက်ဝင် ရည်ရွယ်ချက်အနေနဲ့ အများအပြားအသုံးပြုနေကြပါပြီ။
တရုတ်တိုင်းရင်းဆေးဝါး သစ်ခွပင်အနေနဲ့ ရိုးတံရှည် Dendrobium မျိုးစိတ်
(၃၀)ကျော် အသုံးပြုလျက်ရှိပြီး သဇင်အုပ်စုနှင့် မြေစိုက်သစ်ခွအုပ်စုများဖြစ်သော
Bletilla ၊ Jewel Orchid ၊ Lady's Slipper မျိုး အုပ်စုများကို အသုံးပြုကြကာ
အစာချေမှုနှင့်ဆိုင်သော ပြဿနာအမျိုးမျိုး၊ အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ၊
သွေးလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာရောဂါများ၊ အဖုအကြိတ်ကုသရာမှာ၊
အနာရောဂါကုသရာမှာ၊ အဖျား ရောဂါအမျိုးမျိုး၊ ကူးစက်မှုရောဂါအမျိုးမျိုးနှင့်
အသားအရေနှင့်ဆိုင်သော ရောဂါများမှာ အသုံးပြုကြ ပြီး
သုတေသနပြုလုပ်ချက်အရ သစ်ခွခြောက်တွေကို အသုံးပြုပြီး
ကင်ဆာရောဂါကုသရေးမှာ အထောက်အကူပြုကာ ပိုမိုတိုးတက်မှုကို
ပြုလာနိုင်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

*